

NILS GUSTAF SILVER

1872 - 1952

Av Olle Olofsson

En person som de flesta vuxna boende i Marieby träffade under 1920- 30- 40-talen är Nils Gustaf Silver. Orsaken till att han var något av en centralperson är att han var lanthandlare och dessutom ansvarade för poststationen många år under den tiden. Även om det i Marieby fanns flera affärer att handla i, så bör de flesta haft anledning att besöka den enda poststationen för sina postärenden några gånger årligen. Nils Gustaf bör ha fått kännedom om mycket som tilldrog sig i Marieby under sin aktiva tid. Prat och skvaller i affären och de postförsändelser och postsparbanksärenden som han expedierade avslöjade nog både det ena och det andra om församlingsborna.

Vem var han då denne Nils Gustaf Silver med det fina efternamnet? Han kallades för N G och vi använder det i fortsättningen. Jag lärde själv känna honom i min barndom, vi bodde då grannar och jag umgicks periodvis mycket med hans son Bo under många år. Mina första minnen är nog från tiden när jag var omkring sex år. N G var då ca 73 år gammal och hade sålt affären några år tidigare, men han hade fortfarande ansvaret för poststationen, som då låg i det bostadshus han flyttat till efter han lämnat affären. För en sexåring är förstås en 73-åring en gammal person och jag minns honom som en grå gammal man med nedsatt hörsel, som man måste prata högt till. Han satt ofta på kökssoffan och gungade med ena benet som låg över det andra och rökte pipa med tobak han hämtat från en plåtask med gult lock, som det stod Jagaren Mild på. Andra mindre trevliga minnen jag har är att vi barn ibland busade med honom. Sånt jag har dåligt samvete för i dag, men tröstar mig med att pojkestreck nog hörde till allas barndomstid.

En kort berättelse om N G:s tid i Marieby och om hans bakgrund utifrån kyrkböcker och några andra källor har jag gjort på följande sätt.

Ungdomsåren - Föräldrarna

Nils Gustaf Silver kommer inte ursprungligen från Marieby. Han föddes den 27 juli 1872 i grannbyn Slandrom hörande till Frösö församling. Hans far var Anders Bengtsson född 1841 i Esarp i Skåne och hans mor var Ulrika Nilsson född 1840 i Huså, Kall. Föräldrarna hade träffats i Huså, dit fadern flyttat från Bjällerup¹ för att arbeta vid Bielkes gruva.

Modern Ulrika Nilsson var dotter till gruvfogden Nils Lalander, som i sin tur var son till Jacob Mårtensson Lalander, som betraktas som anfader i den stora och omskrivna släkten Lalander. N G är alltså på morssidan en Lalander.

¹ Enligt sonsonen Kristian Silver föddes Anders Bengtsson i Esarp och flyttade till Bjällerup som 16-åring.

N G:s föräldrar, gruvfogdedotter Ulrika Nilsdotter och bruksarbetare Anders Bengtsson, gifte sig i Kall den 29 september 1862 efter samtycke från Ulrikas mor "*Madame Lalander på Huså*". Ulrikas far, gruvfogden, hade då redan avlidit i samband med ett sjukhusbesök i Stockholm 1858. Redan två dagar efter vigseln, den 1 oktober, föds deras första barn, en son Bernhard Niclaus. Den unga familjen bosätter sig troligen i Ulrikas föräldrahem², men de flyttar redan i november/december samma år de gift sig till Sunne församling (i Jämtland), där de skrivs som boende på Andersön. Då används namnen Anders Bengtsson och Ulrika Lalander. Anders är troligen dräng (svårläst notering).

Den 17 april 1863 blir 22-åriga Anders Bengtsson antagen som hästjägare vid Kungliga Jämtlands Hästjägare Corps Livskavdron och får då namnet Silfver. Han representerar Slandroms rote i Frösö socken och därför flyttar han med hustru och sin förstfödde son³ till Slandrom nr 2 omkring årsskifte 1863/64, där rotens soldattorp antagligen finns. Namnet Silfver⁴ används från och med nu i kyrkböckerna för Anders.

Uppdraget som hästjägare behåller Anders till 1870 då han på egen begäran erhåller avsked den 2 juni⁵. Titeln i husförhörslängden ändras nu till torpare. Om soldattorpet övergår till Anders efterträdare och han därför måste flytta till ett annat torp framgår inte, men Anders och Ulrika är skrivna på Slandrom nr 2 under resten av livet, men detta är enligt lantmäterihandlingar inte riktigt (Se efterskrift 1!). Anders kallas i fortsättningen för torpare.

Under åren i Slandrom föds sju barn, fyra söner och tre döttrar, men familjen krymper också när deras första son, som föddes i Kall, dör tidigt och en dotter dör 1883 14 år gammal. N G är nummer fem i syskonskaran, född 27 juli 1872. Här på ett torp (eg två olika torp, se efterskrift 1) i Slandrom växer alltså N G upp. Förmodligen hjälper han föräldrarna med torpet och andra i byn med diverse jordbruksarbete under tonåren.

1894 - 1914

Hösten 1894 lämnar "*torparsonen Nils Gustaf Andersson*" föräldrarna i Slandrom och flyttar till Lit, där han blir dräng hos bonden Inspektor Salomon Walfrid Zeidlitz på Söre nr 4.

Tiden i Söre blir bara två år. (Se även efterskriften i slutet på berättelsen.) N G flyttar redan i oktober 1896 till Resele. Då har han tagit sin fars namn Silfver, vilket han använder i fortsättningen (i kyrkböckerna kan stavningen variera). I Resele har N G en morbror Anders

² Att döma av var de skrivs in i husförhörslängden. En bror som nu är gruvfogde står överst, modern som är änka finns på samma sida liksom några syskon till Ulrika.

³ Kristian Silver har påpekat att ett barn med namnet Bernhard Niclaus (BN) finns noterat i Kalls dödbok som avlidit i mars 1863 och att fadern heter Anders Bengtsson, modern uppges inte. Om detta är den BN som är son till våra huvudpersoner kan han inte ha varit med när familjen flyttar till Slandrom. Uppgifterna om det döda barnets ålder i Kall och noteringar vid flytten från Kall till Sunne och Frösö församlingar gör det troligt att det rör sig om två olika barn.

⁴ I Huså fanns när Anders var gruvarbetare där en skomakaremästare som kom från Skåne och hette Silver. Om det finns någon koppling mellan de två är inte utrett. Kanske föreslog Anders namnet Silver och att han fått idén från Husåtiden.

⁵ Anders Silfver efterträds på roten av Edfast Ersson från Marieby och han får också namnet Silfver.

Gustav Lalander⁶, som driver en lanthandel i byn Rödsta och det är dit N G nu får komma och arbeta i affären. Hit kommer också vid denna tid N G:s tre år yngre bror Jakob Edvard, men han återvänder till Slandrom redan 1898 och kallas då för bokhållare. Han har kanske lärt sig sköta lanthandelns bokföring.⁷ Men N G stannar i Rödsta, Resele något längre. Han återvänder till föräldrarna i Slandrom i september 1901 och kallas då för handelsbiträde. Han är då 29 år och bör väl ha försörjt sig med något, vad är obekant (kanske som butiksbiträde i Marieby, se nedan), men han återvänder till lanthandeln i Resele i november 1907. Kanske för att hans morbror som ägde affären blivit sjuk, han dör i magkräfta i april 1909. Affärens skötsel hade tagits över av Johan Olov Lalander, som är kusin till N G, och kanske behöver han hjälp med att sköta affären när ägaren blivit sjuk. *"Lalandersboa"* tycks vara ganska stor, en *"Rejäl lanthandel med allt mellan himmel och jord i sortimentet"*, skriver någon.

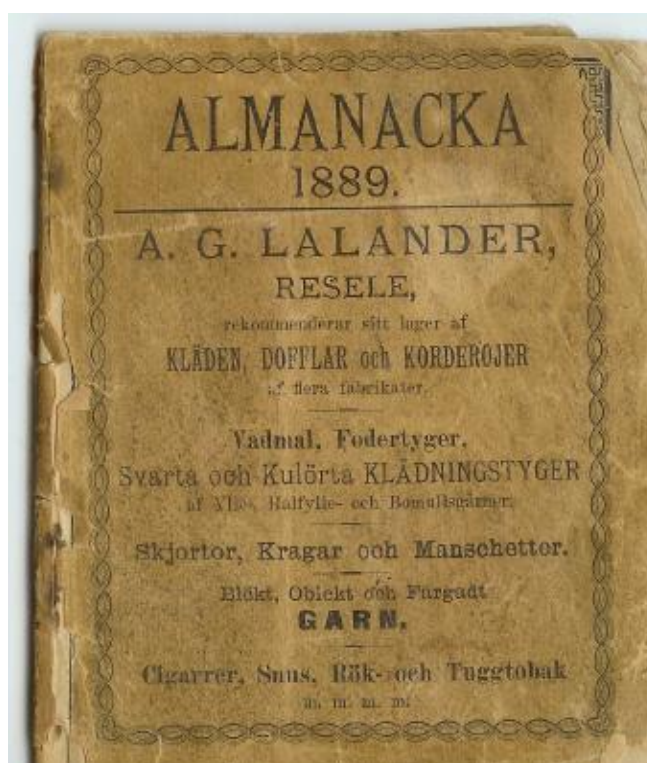

Bild nr 1. Almanacka från 1889 som visar något av sortimentet i Anders Gustaf Lalanders lanthandel i Rödsta, Resele. Här var N G anställd under två perioder i totalt tolv år. Fotot ställt till förfogande av Harriet Boman, Resele Hembygdsförening.

⁶ Anders Gustav Lalander var född i Huså, Kall, men kom till Resele första gången när han gjorde ett avbrott i sina studier vid Härnösands seminarium. Han tänkte bli lärare och hade även tjänstgjort som lärare en tid i Huså. Avbrottet han gjorde var förmodligen för att förstärka studiekassan med något arbete han fått i Resele. Här träffade han sin bilvande hustru och när studierna i Härnösand var klara bosatte de sig 1873 en tid på Gotland där Anders Gustav fått en lärartjänst. De återvände till Resele 1876 och byggde sig både en bostad och en affär "Väst på Lalandersbua". Han tyckte att lärarlönen var för dålig. (Källa: "J M Lalander och hans ättlingar" del 2, 1960, sid 42 ff)

⁷ Jakob Edvard tog senare namnet Lalander och blev handlare i Östersund, där han dog 1933.

N G stannar i Resele till 1914. Han har då varit butiksbiträde här i två omgångar, totalt i tolv år, vilket medfört att han gjort vissa intryck i socknen. I en skrift ”J M Lalander och hans ättlingar”, del 2 sid 46-47, finns en artikel skriven av, Elva Bohm, dotter till affärsägaren Anders Gustav Lalander, där N G omnämns på följande sätt:

*”----- fanns bakom disken både på A.G:s och J.O:s tid. Glad och hurtig, rask och ordningsam var han. Hans kraftiga armar kunde vischa en flicka högt i sky på bal-
userna. Och vad vacker’n karl han var sen! Han ägde hela kundkretsens bevågenhet.”*⁸

1914 - 1952

När N G lämnar Resele 1914, flyttar han till Bye i Marieby församling, som gränsar till Frösö församling och Slandroms by där han växte upp. Där skrivs han in på samma sida i församlingsboken som en familj Zetterberg bestående av far Olof med hustru och son Andreas med hustru. Både Olof och Andreas kallas för handlare. Olof Zetterberg hade köpt detta torpställe⁹ och flyttat hit 1882/1883 och Olof startade så småningom affär här. Han kallas handlare något år efter 1900. Hit kommer alltså N G i november 1914, sannolikt för att bli handelsbiträde, men kanske också för att ta över affären, Zetterbergarna flyttar nämligen i februari 1915 till Östersund. Kanske hade N G redan under åren 1901 -1907, mellan hans två Reseleperioder, lärt känna Zetterbergs och då hjälpt dem med uppstarten och driften av affären, han hade ju erfarenhet.

Men något avtal om övertagande av affären tycks inte ha gjorts vid denna tid. I stället flyttar N G till sin barndomsby Slandrom i september 1916 och en ny ägare till fastigheterna, som inrymmer affären i Bye, dyker upp i januari 1917. En herre vid namn Anton J Olsson från Överbyn¹⁰ i Marieby står då som köpare, men han skrivs inte på fastigheten. Han betalar 4000 kronor kontant.

Alltså oklart vem som sköter affären i Bye, när N G flyttat från Marieby tillbaka till Slandrom. Anton J Olsson kanske är handlare, men det är bara fem-sex kilometer mellan Bye och Slandrom, kanske är N G fortfarande inblandad på något sätt i affären i Bye. I Slandrom skrivs inte N G hos sina föräldrar, som fortfarande bor där på sitt torp på nr 2, utan nu skrivs han ensam överst på en sida i församlingsboken, som hör till en fastighet där det finns eller startas en lanthandel¹¹. Att N G sannolikt startar en diversehandel i Slandrom framgår även

⁸ A.G. = morbror Anders Gustav Lalander. J.O. = kusinen Johan Olov Lalander.

⁹ Olof Zetterberg övertog detta ställe genom köp av Bye 4:8 1882 och Bye 2:9 1886. Sammanslagning av dessa två fastigheter till nuvarande Bye 5:1 skedde 1957 i samband med ett ägarbyte.

¹⁰ I köpebrevet står att Anton J Olsson är från Överbyn, men han har inte återfunnits i församlingsboken på Överbyn. Olof Zetterberg är säljare. Köpebrevet undertecknas i Östersund den 2 januari 1917.

¹¹ På samma sida i församlingsboken skrivs året därpå kvarnägare Axel Edwall med hustru. Han hade köpt kvarnen av sin far i september 1916 och lär vara den som låtit bygga huset dit de flyttar och där affären startar. Deras första barn, sonen Olle, föds här 1918. Olle gifter sig senare med min moster Carin Lindström. Han har berättade för mig att han föddes på andra våningen i det hus där affären i Slandrom fanns nära kvarnen.

av andra källor¹². Kanske drev han nu två affärer, en i Slandrom och en i Bye utan att vara ägare i Bye. Vid den här tiden, i januari 1918, dör också N G:s far. Kanske hade han behövt N G:s hjälp den sista tiden och att det var en anledning att han återvände till Slandrom en tid.

Första giftet

Men att N G även under tiden i Slandrom har kontakter med Bye framgår av att han den 24 november 1918 gifter sig med bondedottern Beda Kristina Johansson från en granngård till affären i Bye och att de får en dotter Asta Ulrika tre månader efter vigseln. Kan Beda ha varit butiksbiträde i affären i Bye, medan N G skötte den i Slandrom?

I vigselboken när de gifter sig kallar prästen N G för "*handlare, Slandrom, Frösön*", medan i födelseboken när dottern föds tre månader senare kallas han "*handlare, Bye*". Beda Kristina är 24 år och N G är 46 år när de gifter sig. Beda Kristina skrivs i Slandrom efter vigseln, men redan efter någon månad har de tydligen flyttat till affären i Bye.

Från och med nu, början på 1919, och de närmaste 23 åren blir affären i Bye N G:s huvuduppgift och om inte förr så står det nu klart att han är ägare av affären. Enligt ett köpeavtal undertecknat den 1 februari 1919 köper han de två fastigheter som är kopplade till affärsrörelsen¹³. Men priset har stigit kraftigt sedan säljaren Anton J Olsson köpte bara två år tidigare. N G får betala 7500 kronor, kontant betalning. Genom köpet av fastigheterna får N G också ansvar för ett mindre jordbruk.

Men det blir omgående tråkigt för familjen. Redan en månad efter deras dotter fötts dör Beda Kristinas far och inte långt efteråt insjuknar Beda Kristina själv i difteri och dör i februari 1920, när dottern Asta Ulrika är bara ett år gammal. Nu står N G ensam med en ettårig dotter. Han måste naturligtvis få hjälp att sköta hushållet och sin dotter på något sätt, kanske kan 62-åriga svärmor eller Beda Kristinas yngre syster, som bägge bor i granngården,

Bild nr 2. N G Silver och Beda Johansson gifter sig 1918.

¹² I dödsrunan i Östersundsposten den 2 maj 1952 sägs att han öppnade och drev en diversehandel i Slandrom.

¹³ Varken när Anton J Olsson köper fastigheterna 1917 eller när N G Silver köper fastigheterna 1919 finns i köpeavtalen några poster medtagna, t ex skulder eller tillgångar, som är kopplade till lanthandeln. Kan tyda på att separata avtal skrevs när lanthandeln bytte ägare. N G skulle kunna ha övertagit lanthandeln redan 1916/1917 och hyrt lokalen innan han köpte fastigheterna.

hjälpa till. Senare, under hösten 1923, kommer en 53-årig ogift hushållerska, Katarina Viklund från Undersåker, och hon blir troligen hans räddning de närmaste åren.

Poststationsföreståndare

N G kan ganska snart komplettera sin lanthandelsverksamhet med ytterligare ett uppdrag. Han övertar den 19 oktober 1923 ansvaret för Mariebys poststation. Marieby hade fått sin första poststation fem år tidigare den 1 oktober 1918 och dess förste föreståndare var folkskolläraren Karl Viktor Bonde. Han hade postkontoret i skolbyggnaden där han även hade sin bostad. Postadressen till Marieby var Lillmarieby, troligen för att inte förväxlas med Marby. Att N G efter övertagandet kunde ha lanthandeln och socknens poststation under samma tak måste ha gynnat affärerna. De som hade postärenden passade säkert på att samtidigt göra sina inköp. N G skulle femton år senare göra ytterligare ett övertagande från Karl Viktor Bonde, men det återkommer vi till.

Efter hustrun Beda Kristinas tragiska bortgång börjar så småningom livet åter stabiliseras för N G. Affärerna går troligen bra, en duktig hushållerska som hjälper till med hushållet och uppfostran av dottern, som så småningom kan hjälpa till i affären. Men som för oss alla så växlar livet mellan sorg och glädje. N G:s svärmor boende i granngården dör 68 år gammal på våren 1926 med hjärtfel och åderförkalkning. Mor Ulrika i Slandrom dör av ålderdom 88 år gammal sommaren 1928. Sedan kommer några år som inte innehåller så mycket av tråkigheter. Men det är lugnet före en ny stor tragedi. 1934 drabbas nämligen N G åter av en stor sorg. Hans dotter Asta Ulrika insjuknar och avlider nästan 16 år gammal på Östersunds sjukhus i december 1934.

Bild 3. N G med dotter Asta Ulrika. N G bör vara ca 58 år gammal. Fotot från Kristian Silver.

N G har nu hunnit bli 62 år, änkeman och barnlös (se efterskrift 2). Säkert märkt av de två tragiska bortgångarna, hustruns efter bara 16 månaders äktenskap och dotterns tidiga död. Han måste känt sig bitter och otursförföljd. Man får anta att det som höll honom igång var arbetet i affären och postkontoret. Förhoppningsvis fanns syskon och andra i hans närhet som kunde stötta.

Andra giftet

Efter några år får N G en ny möjlighet i livet. Han har förstås många kontakter genom de som besöker och handlar i den kombinerade affären och poststationen. En av de familjer som han gör affärer med är familjen Karl Viktor Bonde, han som varit folkskollärare och kantor och den första poststationsföreståndaren. Bonde hade tidigt köpt mark och efter avslutad

Bild nr 4. N G Silvers lanthandel i Bye, Marieby. Omkring 1940. Observera postemblemet och postlådan på väggen. Huset till höger i bakgrunden är gården varifrån N G:s första hustru, Beda Kristina Johansson, kom. Fotot från Bo Silwer.

lärartjänst byggt en bostad nära skolan i Fugelsta, dit han flyttat med familjen 1934. Karl Viktor dör i oktober 1938 och efterlämnade en änka och två unga ogifta döttrar, visserligen mycket yngre än N G, men det visar sig inte vara något hinder. I december 1938 gifter sig N G med Bondes dotter Ruth Anna Elisabeth Bonde (Anna-Lisa). Anna-Lisa är 26 år och 40 år yngre än N G, vilket väcker viss förvåning bland ortsbefolkningen. Till och med prästen gör en särskild kontroll av bägges ålder inför vigseln, vilket finns noterat i lysnings- och vigselboken. Anna-Lisa flyttar efter vigseln in hos N G i den bostad som hör till hans affär i Bye.

Anna Lisa kan säkert hjälpa N G med många av de sysslor som hör till att sköta lanthandel, jordbruk och ett postkontor. Men snart får Anna-Lisa även annat att tänka på när familjen utökas. Sonen Bo Karl Gustaf (Bo) föds i augusti 1940. Han blir deras enda barn.

När N G närmar sig 70 år känner han att han gjort sitt som handlare och ser sig om efter någon som vill överta affären. Runa Jonsson är den som blir ny affärsinnehavare. Hon har en tid varit anställd som hembiträde hos en tandläkarfamilj¹⁴ i Östersund och därefter ett par år som butiksbiträde hos Alfred Englund i den konsumbutik, som han förestod i västra Fugelsta. De som egentligen står som köpare av fastigheter-na är Andreas Larsson och hans hustru Karolina Larsson. Karolina är faster till Runa och Andreas har tidigare varit en

Bild nr 5. N G och Anna-Lisa Bonde gifter sig 1938. Fotot från Kristian Silver.

Bild nr 6. N G Silver med hustru nr två, Anna-Lisa Bonde och sonen Bo, framför affären i Bye, 1942. Fotot från Bo Silver.

tid i USA och har tydligen lyckats lägga undan en del pengar. Köpet av fastigheterna genomförs den 1 september 1942. Runa är då 22 år gammal, gift 1941 och med en ettårig son, Sune. Fastigheterna övertas senare i oktober 1945 av Runas man Arne Jonsson.

¹⁴ Gillis Gustafsson

Runa har berättat¹⁵ att det var ganska kärv stämning, när hon skulle förhandla med N G om värdet på olika artiklar i varulagret. I en lanthandel under N G:s tid fanns många andra varor än livsmedel och med åren hade en hel del av det sortimentet blivit omodernt. Som exempel nämnde Runa att det fanns manschetter som herrar förr använde under kavajen när man klädde sig fin. Det bruket var för länge sedan över och manschetterna var värdelösa enligt Runa. N G gav så småningom med sig på de varor som var under diskussion och köpet kunde genomföras. Enligt Runa kunde N G vara barsk, så även ibland mot kunderna. Affären som under N G:s tid kallades för "Silvers" ändrar namn när Runa tagit över, först till "Silvers efterträdare", men kallades nog "Silvers" ändå ett tag, men efter ett par år ändrade Runa namnet till "Runas Livs" och då blev förstås "Runas" namnet till vardags¹⁶.

N G med hustru och tvåårig son måste nu lämna affären och den bostad de utnyttjat där. N G hade fortfarande uppdraget att vara föreståndare för socknens poststation, den måste förstås också flytta. Lösningen på detta blev att såväl familjen som postkontoret flyttar till den fastighet som N G:s svärfar, Karl Viktor Bonde, hade låtit bygga 1933/34. Där bodde sedan fyra år tillbaka Karl Viktors änka ensam och det fanns två lägenheter varav en var ledig. Postkontoret fick också plats i ett rum en trappa upp. Flytten genomfördes omkring den 1 oktober 1942¹⁷. Det nya läget för postkontoret, nedanför skolan mot sjön, innebar att besökande fick gå ca 200 meter från landsvägen och passera genom skolgården. Här kunde N G och Anna-Lisa också fortsätta en tid med det jordbruk som Bonde hade byggt upp.

Bild nr 7. Huset som C V Bonde lät bygga. Hit flyttade N G med familjen i oktober 1942. De bodde på nedre våningen med postkontoret på övre våningen med fönster ner mot sjön. Bilden från 1934. Bonde med familj i centrum, längst till vänster Bondes efterträdare som lärare Lennart Olofsson, övriga byggnadsarbetare.

¹⁵ Jag intervjuade Runa i Ytterhogdal, där hon bodde, den 26 augusti 2013. Hon uppgav då att hon övertagit affären 1941. Antingen mindes hon fel år eller också övertog hon butiken året innan fastighetsaffären genomfördes. Runa avled 94 år gammal den 3 februari 2015.

¹⁶ Runa berättade även att förslag till namnbyte kom från folkskolläraren Lennart Olofsson, som hon haft sista året i skolan. Han hade också tipsat Alfred Englund att Runa var duktig att räkna innan hon fick erbjudande om anställning i hans konsumbutik.

¹⁷ Tidpunkten för flytten omnämns i ett brev som min mor skrev till min far, som vid tillfället var inkallad till militärtjänst i Stockholm. Vi bodde då i den nya lärarbostaden som var granne med Bondes.

N G skötte postkontoret fram till december 1947. Han var då 75 år och hans nedsatta hörsel och kanske andra ålderskrämpor gjorde det svårt att fortsätta. Ansvaret för postkontoret övertogs från den 1 januari 1948 av hans hustru Anna-Lisa, som uppehöll tjänsten i ca åtta månader, varefter en vikarie, Aina Agerberg, skötte postkontoret till den 1 juli 1952, då kontoret flyttades till Karin Dahlsten i Fugelsta, som blivit föreståndare. Postkontoret i Marieby las ner den 31 oktober 1958¹⁸.

Enligt sonen Bo fick N G under sin sista tid missfärgningar på bägge fötterna, vilket visade sig vara början till kallbrand och föranledde sjukhusvård och senare amputation av bägge benen. Kort tid därefter dör N G den 29 april 1952. Han vistas då på en vårdinrättning i Torvalla.

Mitt sista minne av N G är från en vinterdag, när han iklädd svart överrock och svart huvudbonad, med ena handen stödjande sig på en käpp och med den andra på hustru Anna-Lisa, gående tar sig fram genom snömodden de ca 200 metrarna, genom skolgården (där jag bodde i lärarbostaden), upp till landsvägen för att ta bussen in till lasarettet i Östersund.

Bild nr 8. Här ligger i sin sista vila förutom N G Silver och hans andra hustru Anna-Lisa f Bonde, även hans första hustru Beda Kristina f Johansson, deras dotter Asta Ulrika och Beda Kristinas föräldrar Håkan och Sofia Johansson. (Enligt uppgifter från församlingens kansli, numera i Brunflo)

KÄLLOR

Personuppgifter hämtade från kyrkböcker: födelseböcker, husförhörslängder, flyttlängder, vigselböcker och dödböcker för i varje fall aktuell församling. Uppgifter om dödsfall efter 1900 från Sveriges Dödbok. Uppgifter

¹⁸ Alla uppgifter om poststationen i Marieby erhållna från Intendent Bo Andersson vid Postmuseum i Stockholm.

om N G:s fars tid som soldat från generalmönsterrullor för uppgivna år. Ägarförhållanden för fastigheter hämtade från småprotokoll, lagfarts- och fastighetsböcker. I övriga fall ges källhänvisningar i text och fotnoter.

OBS. Se även två efterskrifter sidorna 12 -15.

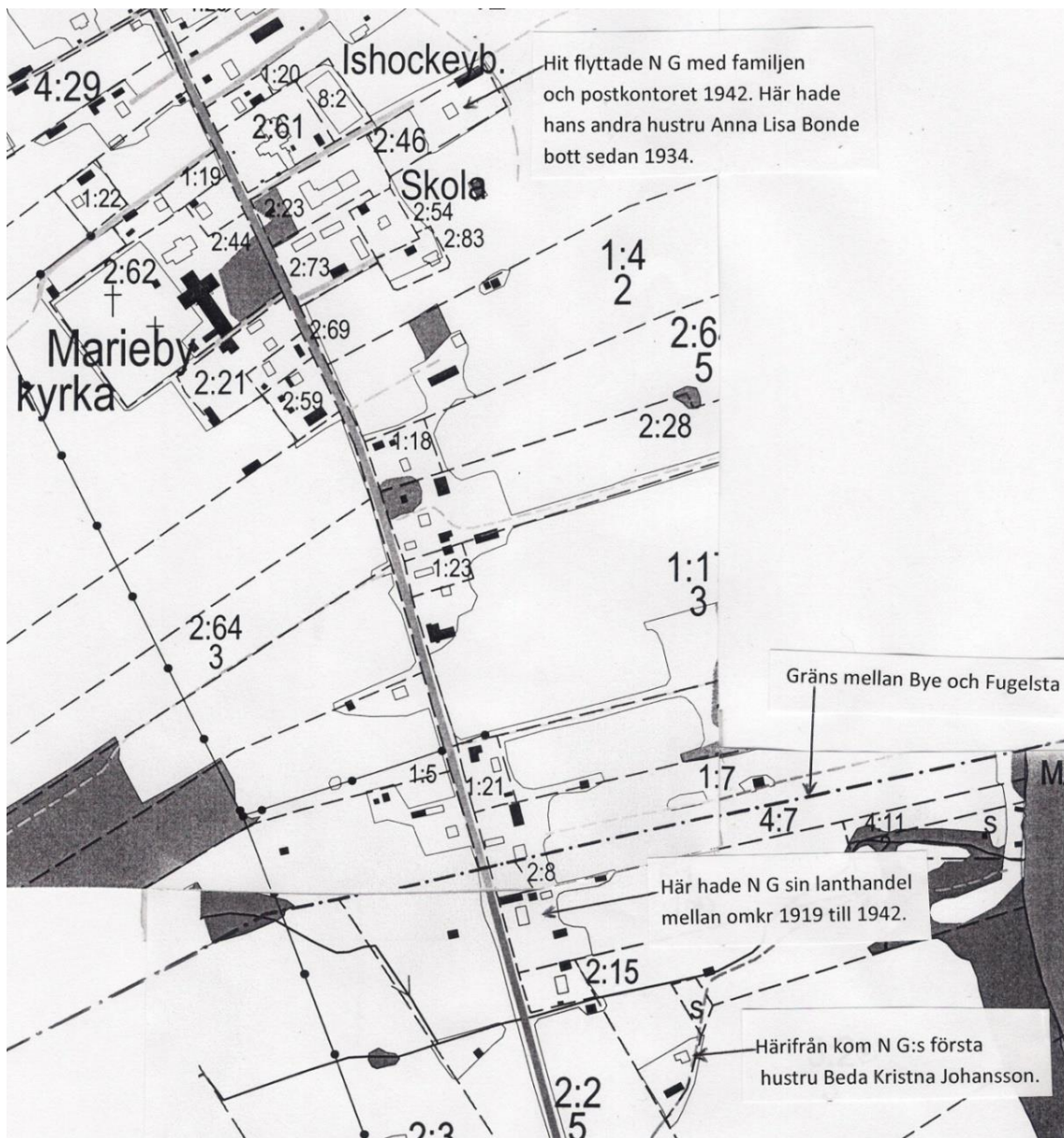

Bild nr 9. Karta över del av Marieby utvisande var N G Silver bodde och hade sin lanthandel och postkontor.

EFTERSKRIFT 1

Från husförhörslängder och församlingsböcker fås intrycket att N G:s föräldrar, hästjägaren och torparen Anders Silfver och Ulrika Lalander, hela tiden bor på gården nr 2 efter inflyttningen till Slandrom. Det stämmer inte med vad som går utläsa från lagfarts- och in-teckningsprotokoll och från lantmäteriakten från laga skiftet 1877 – 1882. Det spelar kanske mindre roll hur fastigheternas numreringar görs, men i samband med en kontroll av en annan fastighet i Slandrom upptäcktes information i nämnda handlingar rörande Anders Silfvers boende, som visar på två olika boenden.

När Anders med familj bott ett par år i Slandrom köper de ett torp lydande under Slandrom nr 1, 2½ tunnland, av Lars Persson. Köpet undertecknas den 22 mars 1866 och första uppbud beviljas den 28 december 1866. Köpeskillingen är 350 Riksdaler Riksmünt. För att klara finansieringen lånar Anders och hustru Ulrika 300 Riksdaler av Ulrikas bror, gruvfogden J P Lalander i Huså, Kall, mot sex procent ränta. J P Lalander söker och får en in-teckning motsvarande skulden i det nyinköpta torpet.

Säljaren Lars Persson är fem år äldre än Anders och har tre år tidigare köpt gården av sin far. Torpet som Anders köpte ligger i östra delen av byn, bara ca 300 meter från gränsen mot grannbyn Öd i öster. Om det är i detta torp som Ander och Ulrika flyttar in i redan 1864 när de kommer till Slandrom är inte helt säkert, men en notering i husförhörslängden om att deras boende borde ha noterats hos bonden Lars Persson kanske visar att så är fallet.

Det är alltså här i ett torp i östra delen av Slandrom som N G föds 1872, liksom alla hans syskon utom första brodern som föddes i Huså, men familjen kommer att flytta när N G är 11-12 år gammal. När laga skiftet avslutas 1882 visar det sig nämligen att familjen Silfver har skyldighet att flytta till en helt annan del av Slandrom, som ligger ca 1400 meter (4400 fot) västerut. Där, gränsande mot byn Namn, har familjen anvisats nya ägor och ny tomt för sitt torp. Torpet består av fyra byggnader och alla måste flyttas. (Nedanstående fyra punkter är hämtat från lantmäteriakt 23-FRJ-113 angående laga skiftet.)

1/ Stugbyggnad under brädtak, 26 fot lång, 18 fot bred, 15 varv hög. Indelad i förstuga, daglig stuga med spismur, kammare med tegelstensugn. Det hela brukbart.

2/ Bryggstuga med fähus under brädtak, 42 fot lång, 17 fot bred, 13 varv hög. Indelad i bryggstuga med spis och bakugn, portluder samt fähus. I brukbart skick.

3/ Kornlada under brädtak, 23 fot lång, 18 fot bred, 10 varv hög. I försvarligt skick.

4/ Hölada under brädtak, 20 fot lång, 16 fot bred, 10 varv hög. I försvarligt stånd.

Det man saknar bland byggnader är ett hemlighetshus. Sådant medtas i inventeringen hos de flesta gårdarna. Någon lösning på detta hade man naturligtvis.

Allt ska flyttas. Men familjen Silfver är inte ensamma att vara i denna belägenhet. Två tredjedelar av alla torp och gårdar måste flytta. Till exempel måste även bonden Lars Persson, som N G köpte av, flytta sin gårdsplan. Kostnaderna för alla flyttningarna beräknas och fördelas solidariskt.

De nya fastighetsgränserna framgår av nedanstående bild nr 10, där även belägenheten för det gamla torpet anges ungefärligt. Torpet får beteckningen litt Aad och senare Slandrom nr 1:4. Här bor Anders och Ulrika resten av livet. Anders dör 1918 och Ulrika 1928. N G finns naturligtvis bland arvingarna. Samtidigt med arvsskiftet 1928 köper N G:s bror Jakob Edvard ut de övriga arvingarna och blir ensam ägare av torpet, men han säljer i sin tur torpet vidare i november 1929 till Olof Persson. Ägarbyte sker igen i maj 1935. Bostadshuset brann ner 20 augusti 2015, se bilder nedan.

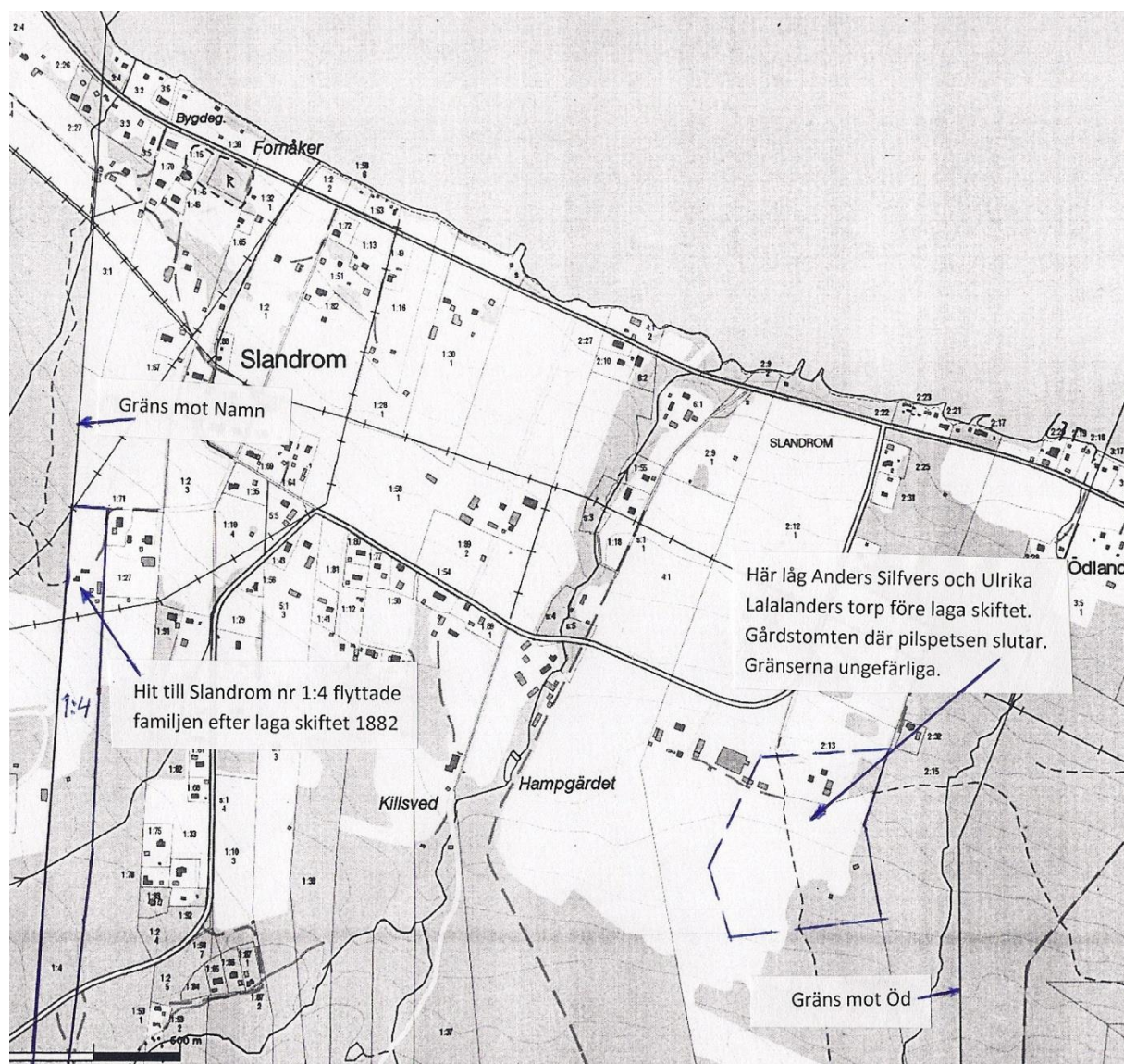

Bild nr 10. Modern fastighetskarta över del av Slandrom utvisande var i byn Anders Silfver och Ulrika Lalanders torp låg före och efter laga skiftet, som genomfördes under åren 1877 – 1882. Gränserna för det första torpet mycket schematiska beroende på svårigheter att tyda kartan, som här är oskarp.

EFTERSKRIFT 2

N G:s son Bo Silwer har i samband med förhandsgranskning av denna artikel delgivit mig ny information, som han gett mig tillstånd att ta med i denna berättelse.

För kort tid sedan blev Bo kontaktad av en för honom tidigare okänd person, som hade listat ut att N G kunde vara hans farfar. Fadern skulle i så fall vara halvbror med Bo. DNA-test visade att detta var riktigt. Bakgrunden till detta förhållande är följande.

Tidigare i denna berättelse har omnämnts att N G vistades i Söre i Lit 1894 till 1896 som dräng på gården Söre nr 4. På samma gård fanns då en med N G jämnårig piga, Ingrid Kristina Amalia Edholm, inflyttad från Fors. Hon flyttar hem till sina föräldrar i Utanede i Fors i november 1895 och föder en oäkta son åtta månader senare, den 19 juli 1896. Sonen, finns inte medtagen i födelseboken för Fors, men skrivs in i husförhörslängden där. Som vuxen gifter sig sonen och får barn, bland annat den person som kontaktade Bo och hade kommit detta på spåren. Han är alltså sonson till N G och hans far är alltså en 45 år äldre halvbror till Bo.

Drängen N G lämnade Söre hösten 1896, ett år efter pigan Kristina Amalia, och flyttar till Resele. Om han då eller senare fått kännedom om att han blivit far till en son i Fors är inte känt. Här har alltså en tidigare okänd gren på Lalanders släkträd upptäckts.

*

Nedanstående tre bilder visar platsen där Anders och Ulrika levde och verkade efter 1882, fastigheten Slandrom 1:4. Torpstugan brann ner den 20 augusti 2015. Granridån är gränsen mot byn Namn. Första bilden från gårdsplanen mot norr. Källargrunden efter torpstugan i förgrunden.

Mot nordväst

Mot sydost. Ladugården. Källargrunden utanför högerkant bild.
Alla tre bilderna tagna 2016 06 07.

2016 06 08